

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5MCdo/7/2013
Identifikačné číslo spisu: 2109220623
Dátum vydania rozhodnutia: 24.09.2014
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2014:2109220623.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ JUDr. F. B., bývajúceho v X., 2/ Ing. K. B., bývajúcej v X., proti odporkyni Mgr. B. H. bývajúcej v K., o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp.zn. 17C 168/2009, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Galanta z 3. marca 2010 č.k. 17C 168/2009-34 a uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 19. januára 2012 sp.zn. 23Co 247/2011, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave z 19. januára 2012 sp.zn. 23Co 247/2011, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa a uznesenie Okresného súdu Galanta z 3. marca 2010 č.k. 17C 168/2009-34 vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Galanta na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Galanta uznesením z 3. marca 2010 č.k. 17C 168/2009-34 konanie zastavil a navrhovateľovi uložil povinnosť nahradiť odporkyni trovy konania na účet jej právneho zástupcu vo výške 1 265,88 €. Rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ napriek výzve a poučeniu súdu nezaplatil súdny poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania, a preto konanie zastavil v zmysle § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a odporkyni, ktorá mala v konaní úspech, priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. Trovy konania pozostávali z trov právneho zastúpenia za dva úkony poskytnutej právnej pomoci - príprava a prevzatie právneho zastúpenia, vyjadrenie k žalobnému návrhu z 15. februára 2010, kde hodnota jedného úkonu právnej pomoci bola 625,73 € (§ 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z.), 2 x režijného paušálu po 7,21 €, spolu 1 265,88 €.

Podaním z 22. marca 2010 doručeným súdu dňa 24. marca 2010 navrhovateľ podal voči predmetnému uzneseniu súdu prvého stupňa odvolanie spolu so žiadosťou o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd Galanta uznesením z 27. apríla 2010 č.k. 17 C 168/2009-47, právoplatným dňa 1. júna

2010 navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal.

Podaním z 18. mája 2010 doručeným súdu dňa 20. mája 2010 navrhovateľ vzal svoj návrh späť.

Podľa zápisu v knihe úmrtí matričného úradu Mestskej časti Bratislava - Ružinov, zväzok č. 39, ročník 2011, strana 201, por.č. 426, navrhovateľ dňa 16. apríla 2011 zomrel.

Krajský súd v Trnave na odvolanie navrhovateľa uznesením z 19. januára 2012 sp.zn. 23Co 247/2011 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods.1,2 O.s.p.). Odvolací súd sa zaoberal späťvzatím návrhu a možným postupom podľa ustanovenia § 208 O.s.p., avšak dospel k záveru, že na daný prípad toto ustanovenie nemožno aplikovať, pretože uvedené ustanovenie má na mysli postup, ktorým odvolací súd pripustí späťvzatie návrhu, ak by došlo k procesne účinnému úkonu o späťvzati, ako aj kumulatívne k procesne účinnému udeleniu súhlasu, pričom súhlasne zruší rozsudok súdu prvého stupňa a celé konanie zastaví. V danom prípade však nenastala uvedená procesná situácia, nakoľko nebolo rozhodnuté vo veci samej, bolo vydané uznesenie o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku. Ďalej uviedol, že právny predchodca navrhovateľov nebol oslobodený od súdnych poplatkov a uvedené konanie nebolo vecne oslobodené od platenia súdnych poplatkov. Preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku potvrdil ako vecne správne.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu JUDr. F. B. a Ing. K. B. (deti neb. navrhovateľa) podal proti uzneseniu súdu prvého stupňa v časti o trovách konania a rozhodnutí odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie. Navrhol rozhodnutia v napadnutej časti zrušiť a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.) a konanie na odvolacom súde je zaťažené inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Poukázal na to, že podanie návrhu má za následok predovšetkým povinnosť súdu zaoberať sa tým, či sú splnené podmienky konania, osobitne z pohľadu vzniku povinnosti zaplatiť súdny poplatok za návrh. Podľa jeho názoru zo zásady hospodárnosti občianskeho súdneho konania (§ 6 O.s.p.) a účelu zákona o súdnych poplatkoch nevyhnutne vyplýva, že v tých prípadoch, kedy zákon č. 71/1992 Zb. podmieňuje vykonanie občianskeho súdneho konania zaplatením súdneho poplatku, musí byť po začatí konania okamihom, kedy návrh prišiel súdu, najprv vyriešený právny vzťah medzi navrhovateľom, ako poplatníkom, a štátom, v mene ktorého koná príslušný všeobecný súd. Až po splnení poplatkovej povinnosti doručí súd návrh na začatie konania ostatným účastníkom konania (§ 79 ods. 4 O.s.p.) a začne robiť vo veci aj ďalšie úkony. Nesplnenie poplatkovej povinnosti predstavuje neodstrániteľnú prekážku občianskeho súdneho konania a má za následok zastavenie konania bez meritórneho rozhodnutia. Generálny prokurátor poukázal na nesprávny postup okresného súdu v tejto veci, ktorý tým, že doručil návrh na začatie konania spolu s výzvou o vyjadrenie sa k nemu odporkyni v čase, keď ešte pôvodnému navrhovateľovi neuplynula lehota na zaplatenie súdneho poplatku, postupoval v rozpore so zásadou hospodárnosti konania a v rozpore so zmyslom a cieľom zákona č.71/1992 Zb., čím vznikli odporkyni zbytočné trovy konania. Súdny nesprávne právne posúdili vec aj v dôsledku aplikácie ustanovenia § 142 ods.1 O.s.p. na rozhodnutie o trovách konania s poukazom na zásadu úspechu odporkyne v konaní. Keďže vo veci nebolo meritórne rozhodnuté, nemohlo byť ani zistené, či bol návrh podaný dôvodne a nezaplatenie súdneho poplatku za návrh nebolo možné považovať za plný úspech odporkyne vo veci. V predmetnej veci mali súdy na rozhodnutie o trovách konania správne aplikovať ustanovenie § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. a rozhodnúť, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Ďalšou skutočnosťou, ktorá podľa generálneho prokurátora bola dôvodom k podaniu mimoriadneho dovolania a zaťažila konanie na odvolacom súde, bola skutočnosť, že ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu dňa 16. apríla 2011 pôvodný navrhovateľ MUDr. L. B. zomrel a krajský súd pokračoval v konaní o odvolaní aj s dcérou pôvodného navrhovateľa Ing. K. B., hoci menovaná dedičstvo odmietla a nestala sa tak jeho dedičkou. Z uvedeného dôvodu s ňou krajský súd nemohol pokračovať v konaní ako s dedičkou účastníka v zmysle § 107 ods. 3 O.s.p., a preto ju ani nemohol zaviazat' na zaplatenie trov konania odporkyni.

JUDr. F. B. vo svojom podaní z 29. mája 2013 uviedol, že sa stotožňuje s dôvodmi mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora. Súčasne poukázal aj na nedostatok spôsobilosti nebohého MUDr. L. B. samostatne konať pred súdom a neúčelnosť vynaložených nákladov právneho zastúpenia na strane odporkyne.

Odporkyňa sa k podanému dovolaniu nevyjadřila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu účastníka konania (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia treba zrušiť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Občiansky súdny poriadok upravuje tri samostatné dôvody, ktoré môže generálny prokurátor uplatniť v procesne prípustnom mimoriadnom dovolaní. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Pre účely preskúmvanej veci treba osobitne uviesť, že na výskyt procesných väd konania vymenovaných v § 237 O.s.p. a tiež tzv. iných procesných väd konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, prihliada Najvyšší súd Slovenskej republiky nielen v konaní o dovolaní (viď § 242 ods. 1 O.s.p.), ale aj v konaní o mimoriadnom dovolaní (viď § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) bez zreteľa na to, či boli alebo neboli v tomto mimoriadnom opravnom prostriedku uplatnené.

Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Plniac si vyššie uvedené povinnosti dovolacích súd sa preto predovšetkým zaoberal otázkou, či konanie v tejto právnej veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdov, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným). Existenciu týchto väd generálny prokurátor nenamietal a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutia súdov nižšieho stupňa v časti výroku o trovách konania spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. O takýto prípad v prejednávanej veci ide.

Zo spisu je zrejmé, že navrhovateľ sa v tomto konaní voči odporkyni domáhal náhrady nemajetkovej ujmy z titulu ochrany svojej osobnosti (§ 11 a 13 Občianskeho zákonníka).

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že podstata práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s článkom 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon.

Účel mimoriadneho dovolania spočíva v odstránení nezákonnosti, ktorej sa dopustil súd (súdy) v konaní podľa Občianskeho súdneho poriadku, pričom toto odstránenie nezákonnosti vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu. Tento účel mimoriadneho dovolania je v súlade s účelom občianskeho súdneho konania vyjadreného v § 1 O.s.p. Súčasne tento účel sleduje ochranu účastníka pred dôsledkami nespravodlivého procesu, konania, ktoré trpí základnými procesnými pochybeniami a postupmi súdov znamenajúcimi až porušenie práva na súdnu ochranu.

Konanie sa začína na návrh. Návrh na začatie konania doručí súd ostatným účastníkom do vlastných rúk (§ 79 ods. 1 veta prvá a ods. 4 veta prvá O.s.p.).

Konanie je začaté dňom, kedy došiel súdu návrh na jeho začatie alebo keď bolo vydané uznesenie, podľa ktorého sa konanie začína bez návrhu (§ 82 ods. 1 O.s.p.).

Ak súd neodmietol návrh z procesných dôvodov alebo nerozhodol o zastavení konania podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu (napríklad zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov), pojednávanie pripraví tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní (§ 114 ods. 1 O.s.p.).

V rámci prípravy pojednávania súd doručí návrh na začatie konania (žalobu) odporcovi (žalovanému) spolu s rovnopisom a prílohami návrhu do vlastných rúk a poučí účastníkov podľa § 120 ods. 4 (§ 114 ods. 2 veta prvá O.s.p.).

Poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ (§ 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“).

Poplatok za podanie návrhu alebo žiadosti, poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu a poplatok za konanie o dedičstve je splatný vznikom poplatkovej povinnosti (§ 8 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.).

Ak nebol zaplatený súdny poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkov nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený (§ 10 ods. 1 veta prvá, druhá zákona č. 71/1992 Zb.).

Na konanie vo veciach poplatkov, ak tento zákon neustanovuje inak, platí primerane Občiansky súdny poriadok (§ 14 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb.).

Vychádzajúc z vyššie uvedených zákonných ustanovení možno uzavrieť, že v prípadoch, keď nemožno súdne konanie začať i bez návrhu uznesením súdu (§ 81 ods. 1 O.s.p.), je konanie začaté okamžikom,

keď súdu došiel návrh (§ 82 ods. 1 O.s.p.), pričom návrh na začatie konania treba doručiť ostatným účastníkom do vlastných rúk. Podanie návrhu má tiež za následok predovšetkým povinnosť súdu zaoberať sa tým, či sú splnené podmienky konania v zmysle uvedených ustanovení zákona, osobitne z pohľadu vzniku povinnosti zaplatiť súdny poplatok za návrh podľa § 5 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. V súvislosti s doručovaním návrhu na začatie konania ostatným účastníkom treba prihliadnuť na tú skutočnosť, že zákon č. 71/1992 Zb. v niektorých prípadoch podmieňuje vykonanie občianskeho súdneho konania zaplatením súdneho poplatku. Je tomu tak v prípadoch, kedy konanie nie je vecne oslobodené od poplatku podľa § 4 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb., ďalej v prípadoch, kedy navrhovateľ nie je osobne oslobodený od poplatkovej povinnosti podľa § 4 ods. 2, 3 zákona č. 71/1992 Zb., alebo nie je oslobodený na žiadosť podľa § 138 O.s.p.

Zmyslom spoplatnenia občianskeho súdneho konania je okrem iného aj to, aby sa poplatník vopred aspoň sčasti podieľal na úhrade nákladov spojených s jeho vykonaním. Občianske súdne konanie je okrem iných zásad ovládané zásadou hospodárnosti konania (§ 6 O.s.p.). Z tejto zásady a účelu zákona o súdnych poplatkoch nevyhnutne vyplýva, že v tých prípadoch, kedy zákon č. 71/1992 Zb. podmieňuje vykonanie občianskeho súdneho konania zaplatením súdneho poplatku, musí byť po začatí konania okamžikom, kedy návrh došiel súdu, najprv vyriešený právny vzťah medzi navrhovateľom ako poplatníkom a štátom. Až následne, keď poplatník svoju povinnosť voči štátu splní a zaplatí súdny poplatok v celej výške, doručí súd návrh na začatie konania ostatným účastníkom konania (§ 79 ods. 4 O.s.p.) a začne vykonávať ďalšie úkony smerujúce k príprave pojednávania (§ 114 ods. 1, 2 O.s.p.). V prejednávanej veci zákonné predpoklady pre takýto postup súdu však splnené neboli.

Ak ale poplatník svoju povinnosť voči štátu nesplní, hoci nejde o niektorú z vyššie uvedených výnimiek (oslobodenie od poplatku), je v rozpore so zásadou hospodárnosti konania, ako aj ustanovením § 114 O.s.p. a tiež zmyslom a cieľom zákona o súdnych poplatkoch, aby súd doručoval ostatným účastníkom konania návrh na jeho začatie, prípadne robil voči nim ďalšie úkony. Ostatní účastníci konania totiž nie sú účastníkmi spomínaného právneho vzťahu medzi navrhovateľom ako poplatníkom a štátom.

Zastavenie konania podľa špeciálneho predpisu, ktorým je v danom prípade zákon o súdnych poplatkoch, má za následok, že sa končí konanie začaté podľa Občianskeho súdneho poriadku, nakoľko nesplnenie poplatkovej povinnosti predstavuje neodstrániteľnú prekážku občianskeho súdneho konania a teda v konkrétnom prípade to má za následok, že súd meritórne nerozhodne o práve poplatníka uplatňovanom v občianskom súdnom konaní. Nedoručením návrhu na začatie konania ostatným účastníkom konania do vlastných rúk v štádiu, kedy nie je vyriešená poplatková povinnosť, nedochádza k porušeniu zásady rovnosti účastníkov konania, pretože odporca nebol uvedeným postupom podľa zákona o súdnych poplatkoch akokoľvek dotknutý a nemôže v dôsledku toho utrpieť ujmu.

S poukazom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v preskúmvanej veci súd prvého stupňa postupoval v rozpore so zásadou hospodárnosti konania i v rozpore so zmyslom a cieľom zákona č. 71/1992 Zb., keď doručil návrh na začatie konania spolu s výzvou o vyjadrenie sa k nemu odporkyni v štádiu, kedy ešte pôvodnému navrhovateľovi neuplynula lehota na zaplatenie súdneho poplatku za návrh, resp. skôr, ako bol vyriešený právny vzťah medzi navrhovateľom ako poplatníkom a štátom podľa zákona č. 71/1992 Zb.

V súvislosti s občianskym súdnym konaním vznikajú na strane účastníkov trovy konania tzv. výdavky spojené s uskutočňovaním jednotlivých procesných úkonov účastníkov počas konania. Povinnosť nahradiť už vzniknuté a uhradené trovy konania spočíva v tom, že súd zaviazá jedného účastníka konania nahradiť druhému účastníkovi celkom alebo sčasti trovy konania, ktoré mu v dôsledku súdneho konania vznikli. Náhrada trov konania sa spravuje zásadou zodpovednosti za výsledok (§ 142 O.s.p.) alebo zásadou zodpovednosti za zavinenie alebo náhodu (§ 146, § 147 O.s.p.). Zásada zodpovednosti za výsledok podľa § 142 O.s.p. sa uplatňuje len v prípade sporového konania končiacého sa meritórnym rozhodnutím súdu, z ktorého je možné bezpečne ustáliť mieru úspechu vo veci u navrhovateľa ako aj odporcu s ohľadom na znenie žalobného petitu. Uvedená zásada sa neuplatňuje v nesporových konaniach, kde nemôžeme hovoriť o úspechu či neúspechu účastníkov (§ 146 ods.1 písm. a/ O.s.p.),

ale ani v sporových konaniach, pri ktorých došlo k jeho zastaveniu teda skončeniu veci bez meritórneho rozhodnutia o navrhovateľom uplatňovaných nárokoch (§ 146 ods.1 písm. c/ O.s.p.). V týchto prípadoch súd neprizná žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania. Výnimku z tohto pravidla predstavuje ustanovenie § 146 ods. 2 O.s.p., zakotvujúce zásadu zodpovednosti za zavinenie. Pre jej aplikáciu je nutné, aby súd zvažil dôvod, pre ktorý došlo k zastaveniu konania a zavinenie niektorého z účastníkov na existencii tohto dôvodu vedúceho k zastaveniu konania (obdobne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 6 MCdo 19/2010). Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniel.

Dovolací súd sa stotožňuje s názorom generálneho prokurátora, že v prejednávanej veci v dôsledku uvedeného postupu súdu vznikli odporkyni zbytočné trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia, pričom vo veci súdy nesprávne právne posúdili vec, keď o trovách konania rozhodli podľa § 142 ods. 1 O.s.p. s poukazom na zásadu úspechu odporkyne v konaní, nakoľko konanie bolo zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku podľa § 10 ods. 1 zákona č.71/1992 Zb., t.j. vo veci nebolo meritórne rozhodnuté a preto nemohlo byť zistené, či návrh bol podaný dôvodne. Nezaplatenie súdneho poplatku za návrh v stanovenej lehote navrhovateľom, nie je možné považovať za plný úspech odporkyne vo veci tak, ako to má na mysli § 142 ods. 1 O.s.p., nakoľko vo veci nebolo vykonané žiadne dokazovanie, na základe výsledkov ktorého by mohli súdy dospieť k záveru o úspešnosti odporkyne v konaní a následne k aplikácii § 142 ods. 1 O.s.p. Keďže konanie bolo zastavené, mali súdy na rozhodovanie o trovách konania aplikovať ustanovenia, ktoré sú výnimkou z rozhodovania o náhrade trov konania podľa zásady úspešnosti, resp. zodpovednosti za výsledok.

V posudzovanej veci dovolací súd súhlasí s názorom generálneho prokurátora v tom, že pokiaľ okresný súd rozhodol o povinnosti navrhovateľa nahradiť trovy konania odporkyni podľa ustanovenia § 142 ods.1 O.s.p., rozhodol nesprávne, pretože na vec aplikoval nesprávne procesné ustanovenie občianskeho súdneho poriadku. Keďže vo veci nebolo meritórne rozhodnuté, nemohol okresný súd rozhodnúť o trovách konania podľa miery úspechu odporkyne v konaní. Pokiaľ odvolací súd jeho rozhodnutie v tejto časti potvrdil, pochybil tiež a vec nesprávne právne posúdil.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní ďalej namietal, že odvolací súd zaťažil svoje konanie inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 243f ods.1 písm. b/ O.s.p.), pretože po tom, ako pôvodný navrhovateľ MUDr. L. B. po podaní odvolania, avšak ešte pred rozhodnutím krajského súdu o opravnom prostriedku, dňa 16. apríla 2011 zomrel, tento pokračoval v konaní s oboma jeho deťmi ako dedičmi, a to s JUDr. F. B. a Ing. K. B..

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je namietaná, je procesná vada, ktorá, na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p., nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie iných procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Medzi také vady patrí napríklad skutočnosť, že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z neúplného alebo nesprávne zisteného skutkového stavu veci z dôvodu, že súd pri vykonávaní dokazovania nepostupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z iného skutkového základu, než súd prvého stupňa bez toho, aby postupoval podľa § 213 ods. 3 O.s.p. a pod.

Z oznámenia notárky JUDr. Ivony Kohútovej, ako súdnej komisárky v dedičskej veci po poručiťovi MUDr. L. B. (č.l. 97 spisu) vyplýva, že do úvahy ako jediný dedič zo zákona v I. dedičskej skupine prichádza Mgr. F. B., nar. XX.H., trvale bytom Q. - syn poručiťľa, ktorý dedičstvo neodmietol. Z predmetného oznámenia možno vyvodíť, že dcéra MUDr. L. B. nie je jeho dedičkou, nakoľko vyhlásila, že dedičstvo po poručiťovi neprijíma a odmieta ho, čím vylúčila voči sebe právne následky, ktoré sú spojené so smrťou poručiťľa.

Podľa § 107 ods. 1 O.s.p. ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo, prerušiť alebo či

môže v ňom pokračovať.

Konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve, ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo skôr (§ 107 ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 463 ods. 1 Občianskeho zákonníka dedič môže dedičstvo odmietnuť. Odmietnutie sa musí stať ústnym vyhlásením na súde alebo písomným vyhlásením jemu zaslaným.

Odmietnutie dedičstva je jednostranný právny úkon, ktorým dedič bezpodmienečne a bezvýhradne vyhlasuje, že sa nechce stať dedičom po určitom poručiťovi. Odmietnutie dedičstva má spätné právne účinky ku dňu smrti poručiťľa; odmietnutím dedičstva preto nastáva stav, ako keby dedič, ktorý odmietol dedičstvo v čase smrti poručiťľa ani nejestvoval. Odmietnutie dedičstva má nielen hmotnoprávne, ale aj procesnoprávne účinky. V konaní o dedičstve stratí ten, kto dedičstvo odmietol, postavenie účastníka konania - prestal byť totiž dedičom.

Nakoľko Ing. K. B. odmietla dedičstvo, nie je dedičkou po poručiťovi MUDr. L. B.. Z uvedeného dôvodu s ňou nemohol odvolací súd pokračovať v konaní ako dedičkou účastníka v zmysle § 107 ods. 3 O.s.p. Nesprávnosť uvedeného postupu odvolacieho súdu spočíva v tom, že po smrti navrhovateľa MUDr. L. B. pokračoval súd v konaní s osobou, ktorá nie je dedičom účastníka a tým, že potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, vznikla takejto osobe povinnosť nahradiť odporkyni trovy konania, t.j. zaťažil túto osobu povinnosťou, ktorá môže byť uložená výlučne dedičom účastníka, ako jeho právnym nástupcom. Ide o takú vadu konania, ktorá mala vo vzťahu k Ing. K. B. za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd viazaný rozsahom podaného mimoriadneho dovolania (§ 243i ods.2 v spojení s § 242 ods.1 O.s.p.) považuje mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora za dôvodné. Keďže odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnych záveroch, ktoré nepovažuje dovolací súd za správne a konanie bolo zaťažené inou vadou konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie, a rovnako aj rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo založené na nesprávnych právnych záveroch, Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Galanta v tomto rozsahu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.